

CLASS : 12th (Sr. Secondary)

Code No. 5765

Series : S.S.-March/2022

रोल नं०

उत्तर मध्यमा (द्वितीय वर्ष) संस्कृतव्याकरणम् भाग-1(आर्ष पद्धति)

Sub Code : 1202/SVF

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

समय : 2½ घण्टे]

| पूर्णांक : 80

- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 8 तथा प्रश्न 4 हैं।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/ पन्ने न छोड़ें।
- उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट नहीं मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।
- परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व यह सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई भी दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देश: - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

‘क’- भागः

(वस्तुनिष्ठात्मकः प्रश्नाः)

1. अधोनिर्दिष्टानां समीचीनमुत्तरं चिनुत -

1 × 40 = 40

(i) 'नृत्यति' इत्यत्र कः प्रत्ययः ?

(क) यक्

(ख) यत्

(ग) श्यन्

(घ) ल्यप्

5765

P. T. O.

(ii) 'अतथाः' कस्मिन् लकारे वर्तते ?

(क) लुङि

(ख) लृङि

(ग) लिङि

(घ) लङि

(iii) 'ववने' इत्यत्र को धातुः ?

(क) वव

(ख) वनु

(ग) उव

(घ) उन

(iv) 'लुनीते' इत्यत्र ह्रस्वादेशः केन सूत्रेण भवति ?

(क) ह्रस्वः

(ख) ष्वादीनां ह्रस्वः

(ग) ह्रलः

(घ) ह्रस्वो नपुंसके प्रातिपदिकस्य

(v) 'नाटयति' इत्यत्र केन सूत्रेण वृद्धिः ?

(क) अत उपधायाः

(ख) अचो ङिति

(ग) किति च

(घ) तद्धितेष्वचामादेः

(vi) 'यन्त्रयति' इत्यत्र क आगमः ?

(क) मुम्

(ख) मुट्

(ग) नुम्

(घ) नुट्

(vii) 'शिनोति' इत्यत्र को विकरणः ?

(क) उः

(ख) शनम्

(ग) श्नुः

(घ) श्यन्

(viii) 'इयति' कस्मिन् लकारे वर्तते ?

(क) लटि

(ख) लृटि

(ग) लिङि

(घ) लृङि

- (ix) 'द्रोग्या' पदं कस्मिन् लकारे वर्तते ?
 (क) लटि (ख) लृटि
 (ग) लिटि (घ) तुटि
- (x) 'आस्थत्' इत्यत्र क आगमः ?
 (क) तुक् (ख) धुक्
 (ग) नुद् (घ) नुम्
- (xi) 'चिनुतः' इत्यत्र कः प्रत्ययः ?
 (क) क्त (ख) नुतः
 (ग) तस् (घ) तः
- (xii) 'ममौ' इत्यत्र कस्य स्थाने औकारादेशः ?
 (क) णलः (ख) अतुसः
 (ग) उसः (घ) थलः
- (xiii) 'अदुनोत्' इति पदं कस्मिन् लकारे सिध्यति ?
 (क) लिङि (ख) लङि
 (ग) लिटि (घ) लटि
- (xiv) 'दुधाव' इत्यत्र कः प्रत्ययः ?
 (क) अ (ख) व
 (ग) णल् (घ) म
- (xv) 'रेफिष्यति' कस्मिन् लकारे वर्तते ?
 (क) लटि (ख) लोटि
 (ग) लिङि (घ) लृटि

(xvi) 'तुम्पति' इत्यत्र क आगमः ?

(क) नुम्

(ख) नुट्

(ग) मुम्

(घ) न किमपि

(xvii) 'बभर्ज' इत्यत्र क आगमः ?

(क) अम्

(ख) रम्

(ग) श्नम्

(घ) नुम्

(xviii) 'दिशति' इति पदं कस्य गणस्य वर्तते ?

(क) तनादिगणस्य

(ख) रुधादिगणस्य

(ग) तुदादिगणस्य

(घ) स्वादिगणस्य

(xix) "डुदाज दाने" इत्यत्र 'डु' इत्यस्य इत्संज्ञा केन ?

(क) उपदेशेऽजनुनासिक इत्

(ख) हलन्त्यम्

(ग) आदिर्जिटुडवः

(घ) चुट्

(xx) सार्वधातुके लकारे द्वित्वं कस्मिन् गणे भवति ?

(क) रुधादिगणे

(ख) दिवादिगणे

(ग) तनादिगणे

(घ) जुहोत्यादिगणे

(xxi) तिङ्शितोः का संज्ञा ?

(क) आर्धधातुकसंज्ञा

(ख) सार्वधातुकसंज्ञा

(ग) प्रातिपदिकसंज्ञा

(घ) पदसंज्ञा

(xxii) एषु आत्मनेपदे कः प्रत्ययः ?

(क) तस्

(ख) थ

(ग) वस्

(घ) झ

(xxiii) 'एश्' आदेशः कस्य स्थाने भवति ?

(क) त

(ख) थास्

(ग) आताम्

(घ) झ

(xxiv) 'श्यन्' विकरणस्य शकारस्य इत्संज्ञा केन ?

(क) आदिर्भिदुडवः

(ख) लशक्वतद्धिते

(ग) षः प्रत्ययस्य

(घ) तस्य लोपः

(xxv) तनादिगणस्य को विकरणप्रत्ययः ?

(क) श्नम्

(ख) श्लुः

(ग) श्यन्

(घ) उः

(xxvi) 'मनु' - धातुः कस्मिन् गणे वर्तते ?

(क) दिवादिगणे

(ख) क्रयादिगणे

(ग) तनादिगणे

(घ) चुरादिगणे

(xxvii) 'णिच्' - प्रत्ययः कस्मिन् गणे भवति ?

(क) चुरादिगणे

(ख) दिवादिगणे

(ग) रुधादिगणे

(घ) जुहोत्यादिगणे

(xxviii) शपः 'श्लुः' कस्मिन् गणे भवति ?

(क) दिवादिगणे

(ख) स्वादिगणे

(ग) रुधादिगणे

(घ) जुहोत्यादिगणे

(xxix) 'श्ना' - विकरणः कस्मिन् गणे भवति ?

(क) क्रयादिगणे

(ख) जुहोत्यादिगणे

(ग) तनादिगणे

(घ) चुरादिगणे

(xxx) 'शो तनूकरणे' धातोः शुद्धं रूपं किम् ?

(क) शयति

(ख) शायति

(ग) श्यति

(घ) शवति

(xxxi) अन्त्यादचः परः को विकरणो भवति ?

(क) श्यन्

(ख) श्नम्

(ग) शः

(घ) श्लुः

(xxxii) 'ऋषी' धातुः कस्मिन्नर्थे वर्तते ?

(क) गतौ

(ख) प्रेरणे

(ग) सेवने

(घ) भये

(xxxiii) परिणामार्थकः को धातुः ?

(क) मुस

(ख) मसी

(ग) बुस

(घ) लुठ

(xxxiv) याचने को धातुः ?

(क) तनु

(ख) मनु

(ग) घृणु

(घ) वनु

(xxxv) 'तप' - धातुः कस्मिन्नर्थे ?

(क) निशाने

(ख) ऐश्वर्ये

(ग) दीपने

(घ) गतौ

(xxxvi) 'यासुट्' - आगमः कस्मिन् लकारे भवति ?

(क) लिटि

(ख) लङि

(ग) लिङि

(घ) लृटि

(xxxvii) "विभाषा चेः" सूत्रस्य किं कार्यम् ?

(क) कुत्वम्

(ख) चुत्वम्

(ग) सत्वम्

(घ) ईत्वम्

(xxxviii) 'नित्यं करोतेः' सूत्रस्य किं कार्यम् ?

(क) ऊत्वम्

(ख) इत्वम्

(ग) अन्यदेव

(घ) उत्त्वम्

(xxxix) आज्ञार्थकः कः लकारः ?

(क) लोट्

(ख) लङ्

(ग) लट्

(घ) लिट्

(xl) वर्तमाने कः लकारो भवति ?

(क) लोट्

(ख) लिट्

(ग) लट्

(घ) लङ्

(8)

(निबन्धात्मकप्रश्नाः)

2. अधस्तनानां रूपाणां सिद्धिः कार्या –

5 × 4 =

- (क) अजुहवुः अथवा त्रेसतुः
 (ख) चिनोति अथवा तुघाः
 (ग) भेत्स्यति अथवा तनुयात्
 (घ) वरीतास्मि अथवा चिन्तयतु

'ख'-भागः

(अतिलघूत्तरात्मकप्रश्नाः)

3. अधस्तनानां धातूनामग्रे 4-4 धातून् लिखत –

2 × 7 =

- (क) विष्तु व्याप्तौ।
 (ख) पीड् पाने।
 (ग) पृ प्रीतौ।
 (घ) तुण कौटिल्ये।
 (ङ) भिदिर् विदारणे।
 (च) कृष निष्कर्षे।
 (छ) शम्ब च।

(लघूत्तरात्मकप्रश्नाः)

4. निम्नलिखितानां धातूनां निर्दिष्टानि रूपाणि लिखत –

3 × 2 =

- (क) “जिभी भये” धातोः लोट्-लकारः
 (ख) “शक्लु शक्तौ” धातोः विधिलिङ्-लकारः

